

חתי באמת נולדו הסבתות והסבים שלנו.
ומדוע היו כל הסבתות מבוזרות מהצליהן
עוד סודות משפחתיים נחשפים לאחר כ-140 שנה בזכותם של
דבורה ונתן אביצור ואלכס בקר.

מסע שורשים וגילוי מסמכים-דבורה ונתן אביצור ואלכס בקר

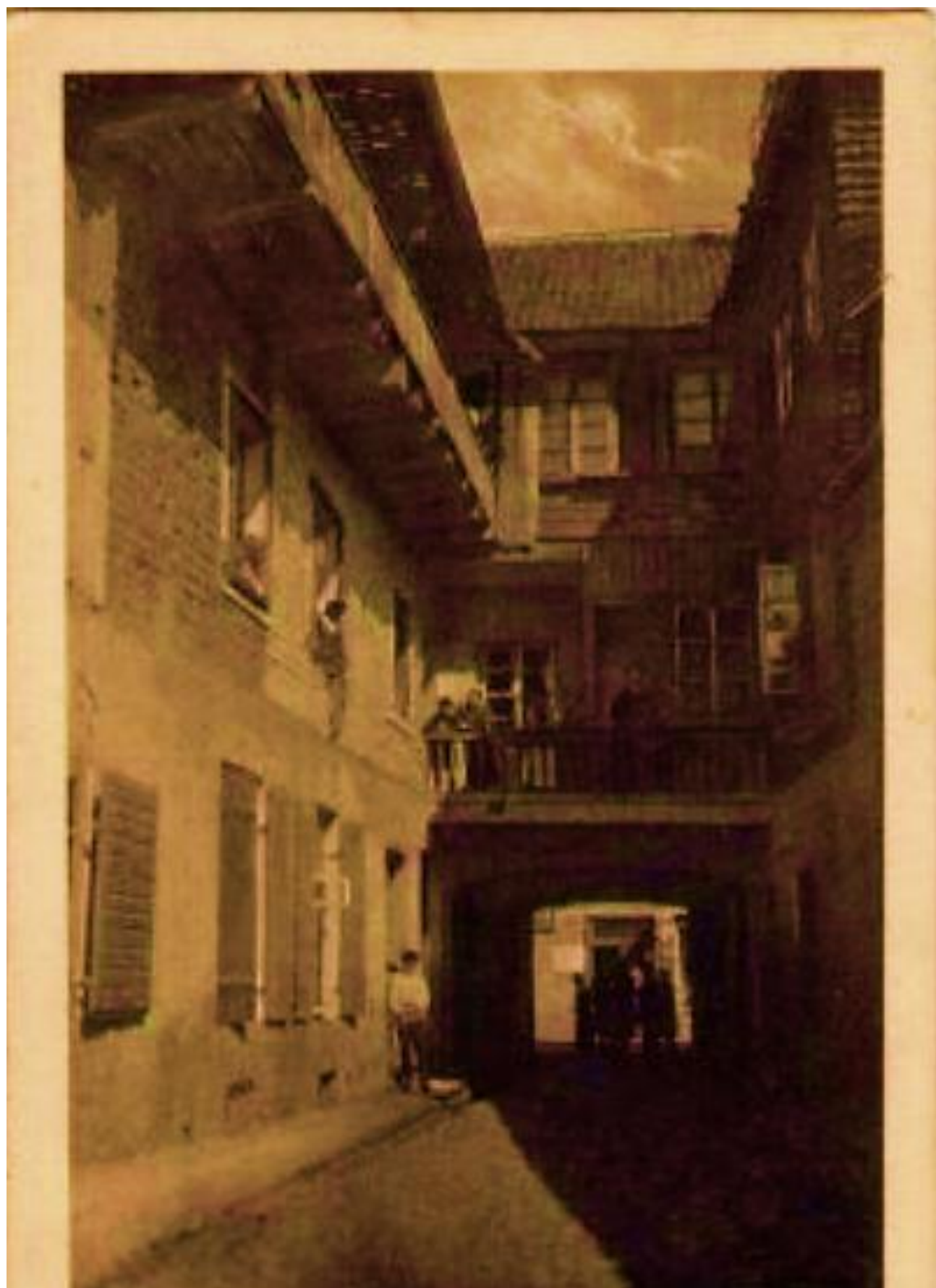
כתבה-בתיה כרמון

עיתונות היסטורית-מיכה כרמון

ספטמבר 2013

זוהי תמונה מפורסמת ומוכרת לא רק לפני משפחתנו.
התמונה צולמה בויאנה בשנת 1906.
צומדים מימין לשמאל: אסתר, דוד, קיילה, רבקה, צפורה,
קיילה אשת משה.
יושבים מימין לשמאל: ריילה, ניסן בנו השני של משה-נקרא
ניסן על שם דודו שנפטר, מנחם מנדל, ומשה.

בית מאוריס יהודי בויאנה

בני כמה נראים בני משפחתנו שבתמונה?

על פי המידע שהיה בידינו נולדו האחים והאחיות בתאריכים הבאים:

משה-1877

ניסן -(נפטר בגיל 20 משחפת)

קייילה (קייילה זלטה)- 1880 (בעל פה מסרה כנראה תאריך אחר שמצער אותה בשנים לא מעטות, על פי נכדה גדעון –טענה בעל פה כי נולדה ב-1888)

רבקה- 1890

צפורה- (פייגה אטל)-1893

חיה-אסתר-1896 או 1897

תינוקת שנולדה אחריה ונפטרה בלידה

דוד יונה ואחותו התאומה (שיינה קריינה) שנפטרה מדיפטריה בגיל שנה - -
1897

פרלה -שנפטרה בגיל חצי שנה בעת שנפטר ניסן.

**כאומר בתאריך בה נולדה התמונה איילאי הילדים על פי
מידע לה המ:**

משה-29

קייילה-26 (או 18 כפי שטענה בעל-פה)

רבקה-16

ציפורה-13

אסתר-10

דוד-9

האם יתכן שרבקה היא בת 16, צפורה בת 13, אסתר בת 10?

כל השנים הסכמנו ולא ערערנו.

זאת למרות שלא רבקה, לא ציפורה, לא אסתר ולא דוד מתאימים לגילאים אילו אך כולנו לא שאלנו שאלות.

והנה באה תגליתם של דבורה ונתן אביעזר ואלכס בקר

בני המשפחה בקרו לאחרונה בוילנה ובוילקומיר שם הצליחו לאתר בארכיון את העמוד בספר התושבים בו נרשמו בני המשפחה.

בדף שנערך בשנת 1887 רשומים בני המשפחה וגילאיהם באותה העת.

ובשנת 1895 נרשמה תוספת עם לידתם של דוד ואחותו התאומה.

ברשימה לא מופיעה משום מה אסתר(כנראה מתוך רשלנות) וכן לא הילדים שנפטרו.

על פי הרשום בארכיון תאריכי הלידה של בני המשפחה הם כדלקמן: (הוספתי לרשימה גם את הילדים שלא נרשמו עקב פטירתם).

מנחם מנדל-1852 -בתמונה משנת 1906 הוא בן 54

רייזה-1854 -בתמונה היא בת 52

משה-יליד 29.5.1875- בתמונה הוא בן 31

ניסן-יליד 1880 נפטר בשנת 1900 ועל כן לא מופיע בתמונה

קיילה ילידת 1881 -בתמונה בת 25 (ישראל גלעדי, בעלה היה צעיר ממנה ב-5 שנים)

רבקה ילידת 1883 - בתמונה בת 23 (עקיבא רבינוביץ, בעלה היה צעיר ממנה ב-5 שנים)

ציפורה ילידת 1885 -בתמונה בת 21 (אלכסנדר זייד בעלה היה צעיר ממנה בשנה)

אסתר ילידת 1890? -בתמונה כבת 16(מאיר קוזלובסקי בעלה היה צעיר ממנה בכשנה)

תינוקת שנפטרה בלידה לאחר אסתר.

דוד יליד 5.1.1895 בתמונה בן 11-12/אחותו התאומה שנפטרה בגיל שנה אינה מופיעה בתמונה.

פרלה נפטרה ב-1900 סמוך לפטירת ניסן בגיל חצי שנה -לפני שצולמה התמונה.

תאריכים אילו תואמים הרבה יותר את דמותם.

אם הרישומים בארכיון הינם נכונים (וסביר להניח שכך הוא הדבר מכיוון שידוע שהרישומים הללו הם אמינים מאד) הרי שכמה וכמה חידות ושאלות נפתרו אצלנו בזכות תגליתם של דבורה נתן ואלכס.

האם הבעלים היו מודעים לכך שנשותיהן מבוגרות יותר? כנראה שכן. אילו היו פרטים שהוסתרו מהאחרים אך היו ככל הנראה ידועים לקרובים ביותר.

משפחה מעניינת, מגובשת מאד שבנותיה היו מיוחדות, עצמאיות וידעו בדיוק מה טוב ומתאים להן.

כנראה שהיו גם מעוניינות בבני זוג צעירים בגלל אופיין המיוחד.

ואגב, גם הסבתא רייזה הצעירה את עצמה לפחות בשנתיים.

אסתר לא נרשמה וכן לא הת'ינוקת כרלה שפטררה ולא זו
שפטררה בלידה

תרגום המסמכים מארכיון ווילנא

מסמך F938 13 B834 L230 Lithuanian Historical Archives

רשימת המשפחה של אורה מוילקומיד
של אברהם-מנדל בעקער

הוכן ב1887

בעקער אברהם-מנדל בערלעוויץ בן בערל בן 35 שנה
בני:
משה - בן 12 (נולד 29.5.1875)
ניסל - בן 7 שנים
דויד - נולד 5.1.1895

מועצת עידיית ווילקומיד מאשרת שהעתק זה הוא ממסמך של 1895
חתום על ידי חברי המועצה

אשתו של בעקער - רייקה - בת 33
בנותיהם:
קיילה- בת 6
רבקה- בת 4
פיינה - אמליה- בת 2
שיינה נולדה 5.1.1895

מסמך זה עם החותמות נכון- 2 אוגוסט 1895
חתימה

ותאליית נוספת.

היכן התפלל מנחם מנדל?

פצילותו בבית הכנסת שברחוב היהודים בחצר ה"שולחן" ליד בית הכנסת של האר"א.

סבתא רייזה הגיעה עם רבקה ארצה בשנת 1910 כדי להשיא את רבקה לחברה עקיבא.

בזילנה נותרו מנחם מנדל וילדיו הצעירים וכן אביו של מנחם מנדל "ברל דער געלער" שהתגורר איתם לאחר מות אשתו השנייה ונפטר רק ב1911.

ב1911 נבחר מנחם מנדל לתפקיד סגן הגבאי בבית הכנסת של הצבעים שהיה ברחוב היהודים מס' 6.

הוא מופיע בשם ברקוביץ' הכוונה היא לברלוביץ (בנו של ברל).

854 № 3
1917 г.

ВИЛЕНСКОЙ ГОРОДСКОЙ УПРАВЫ.
Отдѣл. № 17

ДѢЛО

сверскихъ, волынскихъ, вилнскихъ
и виленскихъ, расположенныхъ въ
Вилна и уездн. подчиненныхъ имъ

№ по описи 177
Началось 1912 г.
Кончено 1917 г.

На _____ листахъ.

ЛИТУВ. СТЫБЕС ИСТОРИКОС АРХИВАС
F. 938 n. 8 B. 834 L. №

ПО ОТДЕЛЕНИЮ

В. Г. У.

24 Января 1911 г.

СЛУШАЛИ: дѣло о выборахъ членовъ правленія и кандидатовъ къ еврейской молитвенной школе, Малозровъ, расположенной въ Зул. Рини, т. Еврейская ул. 26.

СПРАВКА: изъ приложеннаго къ сему выборнаго производства усматривается, что выборы въ члены правленія и въ кандидаты къ евр. молитв. школе Малозровъ, расположенной въ Зул. Рини, т. Еврейская ул. 26 произведены посредствомъ баллотировки мѣстными прихожанами въ числѣ 38 человекъ, изъ общаго числа 53 прихожанъ.

Результатъ баллотировки по баллотировочному листу оказался слѣдующій:

	Число полученныхъ шаровъ	
	Избир.	Неизбир.
Въ должность Ученого: <u>Захарьинъ, Николай Владимировичъ</u>	30	4
" Кандидата къ нему: <u>Басманъ, Павелъ Петровичъ</u>	23	13
Въ должность Назначен: <u>Вольфсонъ, Михаилъ Владимировичъ</u>	24	10
" Кандидата къ нему: <u>Соболевъ, Ураганъ Семеновичъ</u>	23	15
Въ должность Старосты: <u>Рудинъ, Федоръ Ивановичъ</u>	24	11
" Кандидата къ нему: <u>Вихоръ, Михаилъ Федоровичъ</u>	24	14

Мотивы на эти выборы въ Порядокъ выбора не изложены.

Всѣ избранныя лица, какъ видно изъ полученныхъ справокъ подъ судомъ или слѣдствіемъ не были и нѣтъ не состоятъ, поведения и нравственныхъ качествъ хорошихъ.

Законъ 1308-1312 ст. Уст. Дух. Дѣл. Иностр. Исп. изд. 1896 года.

Дѣло произведено

Иванъ
Ивановъ
Ивановъ
Ивановъ

На оборотѣ.

Дѣла, Тип. М. Е. Жуковскаго.

938 Ар. 5 В. 834 Л. 367 №.

מסמך ארכיון לימא

F.938- Ap.5- B.834 - L.367

חיק מתעצת עיריית ווילנא

בנושא כתי תפילה ובחי בנסת הנמצאים בוילנא והסביבה בשנת 1910

24.1.1911

בית הכנסת של המאלגרים- (צבעים ומקשמי בחים) בוילנא ברחוב היהודים 6 (סמוך לקלויסמער של הגאון מווילנא)

הנושא- בחירת חברים מועמדים למנהלי העול היהודי לתפילה מאליאדוב הנמצא האזור השלישי של ווילנא רחוב היהודים 6

השתתפו בסך הכול 38 מחוק 53 חברים רשומים

תוצאות ההצבעה

נגד בעד

7 30 כריסוסטל נחום - וולף מובשוביץ נשיא חלמיד חכם

13 23 וולפון יעקל גירשוביץ סגן

10 27 וולפון שלום וולוביץ מנהל חשבונות

15 23 טובל ישראל בנימינוביץ סגן

11 27 גודעל גרול יקעלעביץ גבאי- מארגן

14 24 בעקער מנדל ברקוביץ בן בערל סגן גבאי

תיאור חצר בתי הכנסת שם נמצא בית הכנסת של ה"מאלערס" –הצבעים, שם התפלל ושמש כסגן גבאי מנחם מנדל בקר שנקרא גם ברלוביץ על שם אביו ברל (במקום אחד נרשם כנראה בטעות "ברקוביץ").-מתוך סיור בוילנה שנלקח מהגוגל ומאתר "ארגון יוצאי וילנה".

בית הכנסת החשוב שבשולחיוף היה בית הכנסת הגדול שנבנה לראשונה מעץ בשנת 1573. בשנת 1592 פרצו פרעות בעיר ובית הכנסת נשרף, הוא נבנה מחדש ב-1593. אחר כך נבנה בשנים 1630-1633, כשהותר ליהודים להקים מבנה אבן, תחת בית-הכנסת הקודם. בשנת 1635 רגמו פורעים את בית-הכנסת באבנים, הרסו את הפנים, ובזזו את כל התכולה. הוא נבנה מחדש, בסגנון רנסנסי-בארוקי, במתחם ה"שולחיוף". עם הזמן נוצר סביבו קומפלקס ובו כעשרים בתי-כנסת קטנים יותר, ביניהם בית-הכנסת מעץ מן המאה ה-15, שנבנה מחדש במאות ה-18 וה-19, בתי-תפילה לבעלי מלאכה, בית-מדרש, מקווה, מרכז קהילה, והספרייה הרבנית.

בית הכנסת הגדול היה מבנה גבוה, חד-קומתי, בעל גג משופע. ב-1800 הוסיפו בצד המערבי גמלון עץ דו-קומתי. בכניסה היה פלוש ובו, בצד הצפוני, סד ענישה. אולם התפילה המרכזי היה מלבני, ובו כ-300 מקומות. במרכז ניצבה בימה תלת-קומתית, מורכבת משנים עשר עמודים (אשר יש אומרים שהם מתנה מרבי יהודה בן אליעזר) וסביבה ארבעה עמודי תווך בסגנון טוסקני, התומכים בכיפה. בקיר המזרחי ניצב ארון קודש דו-קומתי, יצירת אמנות של גילופי עץ מצופים זהב, שתיארה צמחים, חיות, וסמלים יהודיים. מעל לארון הוצב נשר דו ראשי. משני צדדיו היו גלריות ששימשו עזרת נשים, מהן נשקפו חלונות קטנים אל האולם המרכזי. מהתקרות ומהקירות היו תלויות נברשות ארד וכסף. בית הכנסת אצר אוסף יקר ערך של תשמישי קדושה.

בית-הכנסת שופץ במאה ה-19. בשנת 1846 ביקרו בו משה מונטיפיורי (1784-1885) ופמלייתו. גזברי הקהילה חילקו להמוני הבאים כרטיסי כניסה.

בבית הכנסת הגדול של וילנה עברו לפני התיבה כל החזנים הגדולים וביניהם סירוטה, יואל דוד, האחים קוסוביצקי, הרשמן ועוד. הרבה אגדות סופרו סביב בית הכנסת הגדול. אגדה אחת מספרת על מנהרה שיצאה מבית הכנסת לטראקיי, ואחרת שבית הכנסת הציל את המוני היהודים בהתקפת רוסיה על וילנה בשנת 1794, כאשר פגז תותח נפל על גגו ולא התפוצץ. לוחות הברית שעל ארון הקודש, דלתות ארון הקודש ועמוד החזן של בית הכנסת הגדול, מוצגים במוזיאון הסובלנות.

בשנת 2011 החלו לחפור באזור בו היה השולחיוף, לחשוף את יסודות בית הכנסת הגדול.

בימי מלחמת העולם השנייה נהרס בית-הכנסת חלקית על ידי הגרמנים. אחרי המלחמה נהרס סופית, הוא וה"שולהויף" של וילנה כולו, על ידי השלטונות הסובייטים. במקומם הוקמו בבנייני מגורים.

שלושה שרידים מקוריים מבית הכנסת נותרו באורח נס, ומוצגים כעת במוזיאון הגאון מווילנה: דלת ארון הקודש, "עומד" (כן קריאה), ותגליף נמוך (סוג של תבליט) של עשרת הדיברות.

צילום: יעקב בריל- בית התפוצות

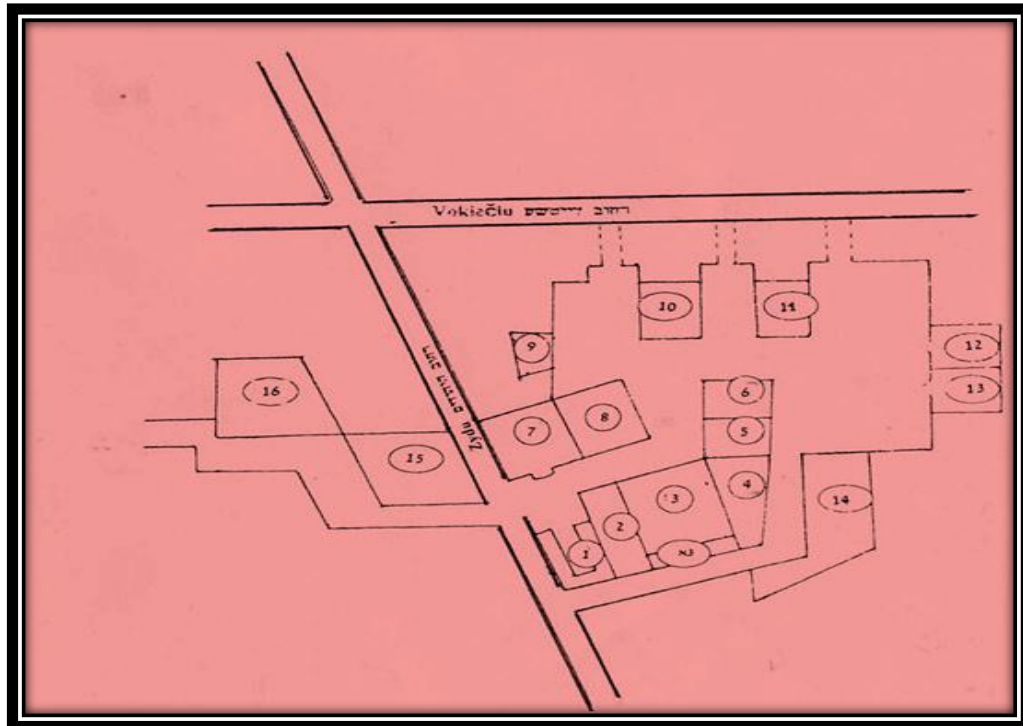
רחוב היהודים מצד ימין לקראת סוף הרחוב, -מצוי בית פינתי, כאן גר הגאון מווילנה בשנים 1784-1795. (4) ברחבה ליד עומד פסל מחצית גוף של הגאון ועל הקיר שלידו לוח זיכרון, עליו נכתב: "הגאון מווילנה, אליהו, חי בבית הזה שניצב כאן". הפסל נפסל בהסתר על ידי הפסל הליטאי

ואלאייטיס בשנת 1957, מתוך תחושת כבוד לעם היהודי. הפסל הוחבא עד לקבלת עצמאותה של ליטא. משפחתו של הפסל תרמה אותו לקהילה היהודית שהעמידה אותו סמוך למקום מגוריו של הגאון.

בהמשך רחוב היהודים נגיע לרחבה שמצד אחד יש בה לוח זכוכית ובו תמונה גדולה של בית הכנסת הגדול שהיה שם, ומצד שני מבנה של גן ילדים. הרחבה הזו נקראה בעבר רחבת השולהויף – חצר בתי הכנסת (5), רוב המבנים שבחצר השולהויף נהרסו בהפצצות מלחמת העולם השנייה, מה שנשאר מההפצצות נהרס אחר כך על ידי הרוסים. (מפת השולהויף בעבר, בתרשים להלן)

מעבר לשולהויף נמצא רחוב רחב, הלוא הוא הרחוב הגרמני (דויטשע גאס) שהיום נקרא (14) Vokičiu הרחוב הזה היה הגבול שבין הגטו הראשון לשני, מהרחוב הזה בין הבתים 10 ו-12 הייתה הכניסה לחצר השולהויף. (10) השולהויף היה לבם של כל בתי הכנסת, היו לו שתי כניסות ראשיות, אחת מצד הרחוב היהודי ואחת מצד הרחוב הגרמני. בשולהויף שכנו שנים עשר בתי כנסת, כמניין שבטי ישראל.

חצר השולהויף

1. ספריית סטרשון (1902)
2. בית הכנסת "הפוליש".
3. בית הכנסת הגדול (1573)
- 3א. בית הכנסת הגדול – עזרת נשים.
4. בית הכנסת "תפארת בחורים".
5. בית הכנסת החדש (1757)
6. בית הכנסת הישן (1440)
7. בית הכנסת "הגאון" (1758 ו-1868)
8. בית הכנסת גחש"א (הקברנים)
9. בית הכנסת "שבעת הקרואים".
10. בית הכנסת "גמילות חסדים".
11. בית הכנסת "חסידיים".
12. בית הכנסת "חברת הפועלים".
13. **בית הכנסת של הצבעים. (בית הכנסת של מנחם מנדל)**
14. מקוואות.
- 15-16. בית המדרש ראמייליס (סמינר לרבנים) (1825 – 1909) ובית הכנסת של כורכי הספרים.

אתרים נוספים בתולדות יהדות וילנה

בית הספר "תלמוד תורה"

11 Vasrio-16-osios g.

בית הספר נבנה בראשית שנות העשרים (של המאה ה-20), בתרומתו של הנדבן חיים פרנקל, בעל בית החרושת לעורות בשאוולי. בית הספר פעל עד לכניסת בסובייטים לוילקומיר ב-1940. אחרי המלחמה שימש המבנה לבית ספר לאומנויות עד לשנת 2009

בית הקברות היהודי העתיק

Trabu g. Vilniaus פנת.

כדי להגיע לבית הקברות יש צורך לחצות את נהר , Sventoji לנסוע לכוון יער פיבוניה ((Pivonija כק"מ לאחר הגשר מצד ימין, מול מרכז קניות, בית הקברות היהודי. בית העלמין התחיל לפעול, לפי רישומי החברה קדישא, בסוף המאה ה-17. (משמאל, מצבה שהוקמה במקום בו שכן בית העלמין ועליה רשום באידיש "בית העלמין היהודי הישן").

חתכאים יהודים ב"שולחן" "שולחן"

רחוב היהודים בווארנה

יציאת ארץ מצרים

קלויץ 3"רום קלויץ ה'ת"ל
קלויץ וואלנבורג

physic

19

נאספו תרומות בבית הכנסת של מנחם מנדל וכן מוזכר
פעמיים שמו של משה בקר, פעם כנציג בית הכנסת בו
התפלל ופעם בבית המדרש שלו.

הוא התפלל בבית הכנסת "זיירמאנסקי" ולאד בבית
המדרש לוקיסק. יתכן ובית מדרש זה היה ברחוב לוקיסקי
שם התאגדה משפחתה של אשתו בייילה (אנו יודעים זאת
מדרישת השלום שנשלחה לשם מהארץ בתום מלחמת העולם
הראשונה. (ברחוב זה היה קיים בית סוהר ידוע שנקרא על
שם ברחוב בו היו עצורים צעירים יהודים רבים ובתוכם
עקיבא על פצילותם המהפכנית).

בבית הכנסת האדולף התפלל האביר והפציל הציוני יצחק
אולדברג שמינה אחר כך את משה בקר לנהל את החווה
לאדולף בקר שרכש בצרפוט (הר-טוב).

יצחק ליב גולדברג- מתוך ויקיפדיה

יצחק ליב גולדברג (י"ב בשבט תר"ך, 1860 – ט"ו באלול תרצ"ה, 1935) היה
נדבן יהודי ועסקן ציוני ליטאי שפעל רבות למען התנועה הציונית ולמען
בניין ארץ ישראל. מכונה לעיתים "הנדיב הלא ידוע".

יצחק לייב גולדברג נולד בעיירה שאקי שבפלך סובאלק בליטא. למד בחדר ובהמשך בישיבה של ר'יצחק אלחנן ספקטור. הוא עסק בוילנה במסחר ובפעילות ציונית, והיה ציר וילנה למן הקונגרס הציוני הראשון (1897). היה חבר באגודת חובבי ציון ומורשה הוועד האודיסאי. שימש כחבר מרכז ציוני רוסיא, ונאסר בגין פעילות זו.

בשנת 1888 נשא לאשה את רחל-רשל בת מ'כל-זלמן פינס (בן דודו של הסופר הציוני יחיאל מיכל פינס) גולדברג הקדיש חלק נכבד מהונו למעשה הציוני. הוא היה התורם הראשון ליישום רעיון הקרן קיימת לישראל, ואף נידב לקרן את הקרקע הראשונה – 200 דונם באזור חדרה. היה ממייסדי החברות "הכשרת היישוב" ו"אחיאסף", נרתם לפעילות תעשייתית בארץ ישראל באמצעות ליאון שטיין, והיה ממייסדי חברת כרמל מזרחי. הוא רכש פרדס גדול מידי קאפוס, גרמני תושב שכונת שרונה. הפרדס שכן מדרום לנחל הירקון בסמוך לתל נפוליאון ולימים נקראפרדס גולדברג והפך למתקדם לתקופתו. הפרדס שכן באמצע הדרך בין יפו לפתח תקווה, והיה תחנה חשובה בחיי חלוצי העלייה השנייה. הפרדס ננטש זמנית בתקופת המאורעות. על הפרדס היה ממונה חתנו שמואל טולקובסקי.

בשנת 1910 רכש גולדברג כמחצית משטח המושבה הר-טוב, שהייתה במצוקה. הוא הקים שם את חוות גולדברג שהייתה משק הבקר המודרני הראשון בארץ ומימן נטיעת אלפי עצי יער סביב המושבה. **(כאן הועסק משה בקר).**

בשלהי מלחמת העולם הראשונה השקיע גולדברג כספים ברכישת אדמות מהטמפלרים שעל הר הכרמל (מרכז הכרמל של ימינו). במקום בית סגן הקונסול הפרוסי, פריץ קלר, ברחוב קלר בחיפה, בנה גולדברג בית קיץ, וקרא לו "בית רחל" (ע"ש רעייתו, רחל גולדברג). הבית נהרס עם השנים, ונותר רק בית המשרתים המקורי של קלר. הרחוב הניצב נקרא על שם גולדברג: "שדרות יצחק".

גולדברג שילם את הסכום העיקרי (7,500 לא"י) לרכישת אחוזתו של סר ג'ון גריי היל, הקרקע שעליה נבנתה האוניברסיטה העברית בהר הצופים בירושלים, והעביר את האדמות לרשות קק"ל. כמו כן הקים את "קרן יצחק לייב ורחל גולדברג" לתמיכה בתרבות העברית. הקרן מסייעת לרכישת ספרים לספריות בתי ספר, מעניקה פרסים ספרותיים ומלגות לתלמידי הטכניון ולתלמידי מכללת לוינסקי וגמנסיה הרצליה.

חברת אחיאסף, שהוציאה את הירחון "השילוח". ב-1919, לאחר עלותו ארצה, ייסד את עיתון "הארץ" בגלגולו הראשון.

רשל ויצחק לייב גולדברג תרמו את המגרש והלבנים להקמת תיאטרון הבימה, והיו ממיטביו.

יצחק גולדברג נפטר בשווייץ בקיץ תרצ"ה (1935), ונטמן בבית הקברות טרומפלדור בתל אביב בכ"ח באלול, בסמוך לקבר בנו בנימין. השאיר אחריו עיזבון של 75,000 לא"לתנועה הציונית. בול קק"ל הוצא לזכרו בשנה שלאחר מותו.

ילדיו

בתו הבכורה, חנה-ג'ינטה (נולדה ב-1889), למדה משפטים, והייתה האשה הראשונה שקבלה תואר דוקטור מאוניברסיטת ננסי. בשנת 1914 נישאה לשמואל טולקובסקי, מראשי הפרדסנים בישראל ועסקן ציוני נודע, ולזוג נולדו הבנות נעמי ועדה (אורבך) והבן דן טולקובסקי, לימים מפקד חיל האוויר.

בתו השנייה, יהודית-לונה (נולדה ב-1891), נישאה ליעקב קליבנוב, לימים חבר הכנסת מטעם הציונים הכלליים.

בנו השלישי, מוליק, נישא לפלורה באטוס.

בתו שולמית-סולה (נולדה ב-1900) נישאה לארנו הוכפלד, בעל מפעל לסיליקט במפרץ חיפה.

בן הזקונים של גולדברג, בנימין-זאב (1905–1929), סיים את לימודיו בגימנסיה הרצליה ויצא לאנגליה, ללמוד מכונאות בלונדון. בשנת 1927 שב ארצה, ופנה לייצר נשק במפעל "חרושת העמק". כשיצא להגן על יהודים שהותקפו בבית החרושת לספירט בימי מאורעות תרפ"ט, נפל עם שניים מחבריו והובא לקבורות בבית הקברות טרומפלדור. לזכרו הוקמה, על אדמותיו של גולדברג, שכונת 'תל בנימין' ברמת גן.

סבתות שלנו,

אנחנו, כולנו, כל איזו שהכירו אתכן, לזכריס אתכן באהבה
ובעצאצאיות.

התגלית הזאת לא הפחיתה מאהבתנו לכן ומהערכה אליכן.
היא חשובה לנו באשר היא עוזרת לפתור שאלות ותהיות
שונות.

יחד עם זאת היא אפילו קצת מעצצת.

אני מתארת לעצמי שהן לא היו היחידות שניצלו את העידן
הישן כדי "ללמוד" עוד כמה שנות נצרות.

זהו ביתוי שקשה לעמוד בפניו - אק בסופו של עניין ולטווח
ארוך-הדרך כלל - לא משתלם.